

A PUBLICATION OF THE DEPARTMENT OF CULTURAL HERITAGE (MINISTRY OF CULTURE AND NATIONAL HERITAGE)

The monograph *The Polish Pavilion at the New York 1939–1940 World's Fair* by Krystyna Nowakowska is devoted to the concept and implementation of the exhibition in the Polish Pavilion at the New York World's Fair, which opened in 1939. It is the first complete coverage of this event. The author, whose account is based on source materials, presents the part played by Poland in the exhibition. She shows how important the fair was for promotion and trade and how it presented Polish achievements of the twenty years of the inter-war period in the areas of culture, art, craftsmanship and all the fields of the economy of that time. The book was published with a text in both Polish and English by the Department of Cultural Heritage of the Ministry of Culture and National Heritage.

KATARZYNA ZIELIŃSKA

PUBLIKACJA DEPARTAMENTU DZIEDZICTWA NARODOWEGO MKiDN

Monografia Krystyny Nowakowskiej *Pawilon polski na nowojorskiej wystawie światowej (1939–1940)* poświęcona jest koncepcji i realizacji ekspozycji w pawilonie polskim na wystawie światowej w Nowym Jorku, otwartej w kwietniu 1939 r. Wydarzenie to odbywało się pod hasłem *Świat Jutra*. Osiągnięcia Polski na poprzednich wystawach światowych w Paryżu w latach 1925 i 1937 stanowiły zapowiedź kolejnego prestiżowego sukcesu, tym razem na gruncie amerykańskim. Udział Polski w nowojorskiej wystawie miał znaczenie propagandowe i handlowe. Ekspozycja przedstawiała polski dorobek z zakresu kultury, sztuki, rzemiosła artystycznego oraz wszystkich dziedzin gospodarki dwudziestolecia międzywojennego.

Mimo wybuchu II wojny światowej wystawa przetrwała dwa sezony. W 1940 r. w pawilonie polskim zaprezentowano ekspozycję *The Republic of Poland. Exhibition. War! Ruins!*, pokazującą barbarzyństwo niemieckiej napaści, zbombardowane gmachy w Warszawie, z Zamkiem Królewskim na czele, prowizoryczne cmentarze na ulicach, tłumy uchodźców.

Autorka opisuje losy dzieł sztuki i innych eksponatów z polskiego pawilonu po zamknięciu wystawy. Wiele z nich rozprzedano na aukcjach, część zaś trafiła do Muzeum Polskiego, znajdującego się w Chicago.

Odbiegając od głównego nurtu badań oscylujących wokół pawilonu polskiego w Nowym Jorku, Krystyna Nowakowska zdecydowała się podnieść sprawę tajemniczej wystawy

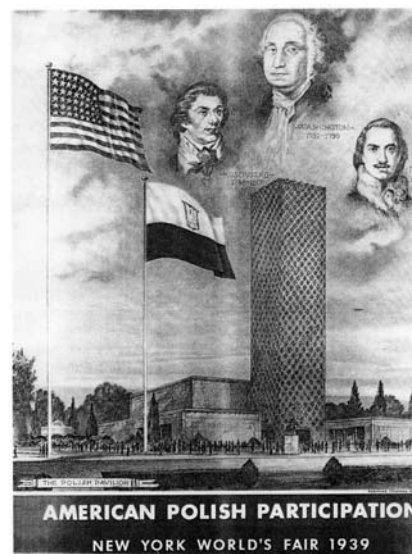
bezcennych obrazów z polskich zbiorów i kolekcji przedwojennych, zatytułowaną *Old Masters. A collection of Polish-Owned Works of Art*, którą równoległe do ekspozycji w pawilonie polskim otwarto 25 maja 1940 r. w Pałacu Narodów w Nowym Jorku. Pochodzenie dzieł sztuki, okoliczności ich przybycia do Stanów Zjednoczonych oraz późniejsze losy kolekcji do dziś pozostają niewyjaśnione.

Monografia pawilonu stanowi harmonijne połączenie dwóch odrębnych nurtów pisarskich: historycznego i artystycznego. Wzbogacając część faktograficzną przejrzystymi komentarzami, Krystyna Nowakowska sprawnie prowadzi czytelnika przez mało znaną historię dramatu pawilonu polskiego. Tragiczne dzieje ekspozycji stanowią swoistą metaforę losów Rzeczypospolitej, nad którą po raz kolejny zawisło upiorne widmo kresu.

Niewątpliwym walorem publikacji jest mnogość przekazów i budowanie narracji w oparciu o materiały źródłowe. Tym samym autorka obala mity i przedstawia możliwie prawdziwy i pełny obraz tego przedsięwzięcia. Nie do przecenienia jest fakt, że publikacja ta stanowi pierwsze kompletne opracowanie zagadnienia.

Książkę, zawierającą tekst polski i angielski, wydał Departament Dziedzictwa Kulturowego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Publikacja była nominowana do Nagrody im. Oskara Haleckiego w konkursie *Książka Historyczna Roku 2014* w kategorii *Najlepsza książka popularnonaukowa poświęcona historii Polski XX wieku*.

Fot. z monografii K. Nowakowskiej
Pawilon polski na nowojorskiej wystawie światowej (1939–1940)

Okładka wydawnictwa propagandowego pawilonu polskiego na nowojorskiej wystawie światowej w 1939 r.

Otwarcie pawilonu polskiego na wystawie światowej w Nowym Jorku, kwiecień 1939 r.